

ת.ד 102 בני ברק
פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

זכר מואמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

פרשת מצרע תשפ"ב שנה ט | גליון מס' 428

בני אמונים

פני תפלה בפרשה

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

'בית הלוי ברכו את ה'

בעת שנסב כלנו ל'ליל הסדר' הבעל"ט, יעלה ויבא בזכרוני יום ההלולא השביעי של מורי ורבי הרב שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, אשר התקבל בכל שדרות הצבור כ'פוסק הדור' ונודע כבעל שו"ת 'שבט הלוי'.

מודה אני לה' על הזכות הגדולה שנפלה בחלקי להסתופף בצלו ולהנות מקרבנו. רטט של התרגשות עובר בי בכל עת שאני נזכר, כיצד היה מקבלי במאור פנים, ובחביבות עצומה היה שואלני תמיד: "מה נשמע עם המצוה הגדולה שלך?"

אין מלים לתאר את גדל החזק והעידוד ששאבתי מהלוי וההכונה שזכיתי לקבל ממנו לפעילות החזק למצות 'אמן'. אותה נטלתי על עצמי בעצתו, בעידודו ולפי פסיקתו.

אני נזכר כיצד הופיע בהדרו לכנוס יסוד 'בני אמונים' יחד עם ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זכר צדיק לברכה. דבריו הנחרצים על גדל מעלתו של מנהג אמירת ברכות השחר בחברותא עדיו חרוטים על לוח לבי, ואלו היו דבריו:

"מנהג קדום היה בישראל לומר ברכות השחר איש בפני רעהו, והיו כל הקהל מברכים הברכות בצותא חדא. האחד מברך וחברו עונה אחריו אמן, ואחר כך היו מתחלפים, זה מברך ומשנהו עונה על ברכותיו. מנהג זה נשתפך במקופות האחרונות, וידידנו החשוב ר' יעקב דב מרמורשטיין הי"ו [זכות גדולה היא עבורי שברב ענותנותו קראני ידיו], זכה לאחוז בעץ החיים של זכוי הרבים, במעלתו לחזק עניית אמן, וברצונו להחיות ולייסד מחדש מנהג קדום זה, בבחינת (שבת קד א): 'שכחום וחרו ויסדום'."

הוא הוסיף וצוטט: "בספר חסידים (רסא) מובא שמצוה שהיא מזנחת ואין לה עוסקים, הרי היא בבחינת 'מת מצוה', ועל האדם להתחזק ולאחוז במצוה זו דוקא."

דבריו הנחרצים שהיה בהם משום אבן פנה לכל פעילות 'בני אמונים' פעלו שחפץ ה' בידינו הצליח. כיום במבט של יותר מעשור שנים לאחור, ברוך ה' רבים דבקים במנהג זה, ונתן לומר כי בבתי כנסת רבים ואצל רבים מאלפי ישראל כבר אין ענין זה בגדר 'מת מצוה'. אך פמוכן שעדיו לשנה עבודה רבה לפנינו, עם ישראל זקוק בזמנים אלו לתוספת חזק באמונה ובתפלה, ומי יתן וזכותו הגדולה תעמד לנו להמשיך ולפעל ברוחו הגדולה לקיים בנו "וגרוממה שמו יחדיו" באפן הנעלה ביותר. אמן.

שבת שלום,

298 213 מחולקת

'ביום טהרתו' חוזרת תורתו לרשותו

"זאת תהיה תורת המצרע ביום טהרתו והובא אל הפה"ן" (יד ב)

חכמים (ערכין טו ב) אמרו כי הצרעת באה על האדם בעוון לשון הרע, וכי ענין זה נרמז במלה 'המצרע' הכתובה בפסוק זה, שאותה נתן לדרש כשתי מלים: 'המוציא רע' (ראה של"ה מס' פסחים אות של).

ידועים דברי בעל 'חובות הלבבות' (שער הכניעה ז) שהמדבר לשון הרע על חברו, עוונותיו של מי שבגנותו דבר נזקפות לחובתו, וזכיותיו שלו עוברות לזכות מי שבגנותו דבר. על פי זה דרש רבה של קוז'יגלוב, רבי אריה צבי פרומר הי"ד, את הפסוק שלפנינו: "זאת תהיה תורת המצרע" מאימתי התורה והזכיות של 'המוציא רע' תשאנה ברשותו ולא תעברנה לזולתו? 'ביום טהרתו' - ביום שישוב בתשובה שלמה ויחדל מלדבר על זולתו (אריך צבי).

בעל ה'יגד יעקב' מפאפא הוסיף ופרש על פי זה את אשר אנו אומרים בסדר 'על חטא': "על חטא שחטאנו לפניך בידועים ובלא יודעים".

"חטא בידועים" הוא חטא שאנו בעצמנו חטאנו בו והוא ידוע לנו, אך "חטא בלא יודעים" הוא חטא של מי שדברנו עליו לשון הרע, שנזקף אמנם לחובתנו, אולם אין אנו יודעים מה הוא (יגד יעקב מועדים א דרוש טז).

ראש ישיבת 'פורת יוסף', רבי יהודה צדקה, פרש בכך את גסח תפלתנו בסיום מסכת: "שתהא תורתך אמונתנו בעולם הזה ותהא עמנו לעולם הבא" - שלא נפשל חלילה בעוון לשון הרע שיגרם שזכות למוד מסכת זו תנטל מאתנו לעולם הבא (איצרות האגדה).

תקנתם של מספרי לשון הרע

"זאת תהיה תורת המצרע ביום

טהרתו והובא אל הפה"ן" (יד ב)

כידוע, צרעת באה כענין על עוון לשון הרע, ואמרו חכמים שתקנתם של מספרי לשון הרע תלויה בדרגתם: "אם תלמיד חכם הוא - יעסק בתורה... ואם עם הארץ הוא - ישפיל דעתו" (ערכין טו א).

ה'פרדס יוסף' פרש כי שתי אפשריות תקון אלה נרמזו בתפלת 'אלקי נצור' הנאמרת בסיום תפלת 'שמונה עשרה'. תחלה מבקשים אנו: "אלקי נצור לשוני מרע" שלא אכשל בעוון לשון הרע כלל. וממשיכים ומבקשים כי אף אם חלילה נכשלנו, נזכה לתקן זאת באמצעות: "ונפשי כעפר לכל תהיה" - לעם הארץ, ו"פתח לבי בתורתך" - לתלמיד חכם (פרדס יוסף ויקרא יג א).

ברכה אחת מני אלה

"זאת תהיה תורת המצרע ביום טהרתו והובא אל הפה"ן" (יד ב)

בזהר הקדוש בפרשתנו (נד ב) מבאר כי כל תבות התפלה היוצאות מפי האדם עולות למעלה ובקעות רקיעים, ושם הן נבחנות; אלו שנמצאו כשרות וראויות נכנסות לפני הקדוש ברוך הוא כדי שתתקבל בקשת המתפלל, ואלו שאינן ראויות אינן נכנסות.

ראש ישיבת 'פורת יוסף' רבי יהודה צדקה היה אומר כי דברי הזהר הללו יכולים להבהיר לנו את חשיבות הזהירות ב'מאה הברכות' הנאמרות מפינו מדי יום; לא אחת מוציא האדם את הברכה מפיו ללא שום כונה - מכשול היכול להמצא גם בקרב בני תורה המברכים בשעה שמחם טרוד בסוגיה שהם לומדים.

בשעת אמירת ברכה שומה עלינו לזכר את דברי הזהר כי הברכות היוצאות מפינו עוברות מיון מדקדק, ומתוך כך להזהר שלא יעלה לשמים כשאנו מלוים, חלילה, במשא כבד של מיליוני ברכות, אשר בפעל רק ברכות מעטות מתוכו תזקפנה לזכותנו - אלו שנאמרו בצורה ראויה ובכונה (קול יהודה' ימים נוראים).

פגישה מחדשת לאחר המשיים שנה

ונוסע למקום שבו ראה את בתו לאחרונה, לטשורנוביץ, שלאחר התפרקות ברית המועצות, הייתה תחת שלטון אוקראיני עצמאי.

רבי דוד פתח את מסעו באוקראינה בתפלה על קבר הצדיק רבי נחמן מברסלב. הוא שפך שם דמעות פמים בתחנה לרבון העולם שיצליח את דרכו. לאחר תלאות רבות עמדו רגליו בטשורנוביץ, והוא הפתע לגלות כי מהקהלה היהודית המפארת ששכנה כבוד בעיר עד למלחמה, כמעט ולא נותר זכר.

אחד התושבים המקומיים ששמע את מבקשו הפנה אותו לעירה נדחת ששכנה מאה וחמשים קילומטר משם, ובה התגוררו כמה יהודים יוצאי טשורנוביץ. ר' דוד נסע לפי ההנחיות שקבל, ומשהגיע לאותה עירה הצליח אף בקשי למצא את מעט היהודים שהתגוררו במקום. הוא לקט פסות מידע, ואט אט הצליח לפקד את ביתם של מרבית יהודי העירה, כשכלם לבסוף משיבים פניו ריקם.

אל הבית היהודי האחרון ברשימה נכנס ר' דוד כששפתיו אינן פוסקות מלרחש תפלה, ולבו הומה מתקנה. אלא שגם הפעם לא האירה לו ההצלחה את פניה. בעל הבית שמע את מבקשו, אולם הגיב באדישות: "שפירה כהן? לא מכיר. מעולם לא שמעתי את השם הזה".

מאכזב ושביר פנה ר' דוד לצאת מהבית, אלא שאז שמע לפתע קול מאחוריו: "האם אתה הוא דוד כהן?"

ר' דוד הסתובב והבחין בקשישה שיצאה אחריו מהבית.

"כן!" השיב בקול מפתע.

"ידעתי שתבוא", אמרה הקשישה, "אני גיסתך, אחות אשתך. בטוח אתה מחפש את שפירה..."

ר' דוד לא השיב, רק צנח על עמדו מתעלף.

רק לאחר שרוחו שבה אליו היה מסוגל לשמע את המשך דבריה של הקשישה: "שפירה" נשואה מזה שנים ליהודי, והיא מתגוררת בעיר הסמוכה".

דלות המלים מלתאר את רגעי הפגישה בין אב לבתו לאחר למעלה מחמשים שנה. תפלותיו של ר' דוד התקבלו, והוא זכה להתאחד עם בתו היחידה ועם משפחתה היהודית, שעמה שמר על קשר הדוק עד ליומו האחרון.

'עלה לתרופה' תצוה תשפ"ב

זמן מה לאחר מכן כבשו הרוסים את טשורנוביץ וגרשו את כל הנתינים הזרים, ור' דוד ביניהם. הוא התחנן בדמעות שיתירו לו לקחת עמו את בתו, אף נתקל בסרוב קשוח, משום שהיא הייתה רשומה על שם אשתו המנוחה. בלית ברירה הוא השאיר אותה אצל קרובת משפחתו שהבטיחה לדאג לה עד שיוכל להתאחד עמה.

ר' דוד חזר לרומניה והתאחד עם משפחתו. לאחר המלחמה בקשר ר' דוד לצר קשר עם בתו, אולם גלה כי הגבולות נסגרו על ידי הרוסים במסך ברזל, וכי עד לשנוי המצב לא יוכל לפגוש את בתו.

בינתיים נשא ר' דוד בשנית, אולם מסכת תלאותיו לא תמה. בנו הבכור שנולד לו מנשואין אלו נדרס בגיל שנתיים. בחסדי ה' זכה לבן נוסף, ובשנת תש"י הוא הצליח להשיג אשרות עליה לארץ הקודש. עם עלייתם הקצה לו למגורים אהל דל שהוקם בישוב 'קדימה'. כעבר זמן מה נולד לו בן נוסף, והמשפחה עברה למגורי קבע.

כיון שמצב היהדות והחנוך היהודי בקדימה היה בכי רע, רתם ר' דוד את כל מרצו כדי לשנות את המצב לטובה. לאחר מאמצים בל יתארו הצליח לבנות במקום בית כנסת גדול ומפאָר. ומשהתבונן בספוק בפרי עמלו, החליט להמשיך לפרויקט הבא, הקמת בגן בן שלוש קומות שיקדש לחנוכם ורוחתם של ילדים יתומים ועזובים.

במשך כל זמן הבניה עמדה לנגד עיניו דמותה של שפירה, יתומתו העזובה אי שם. רק הוא ידע כמה מאמצים השקיע באתורה, כמה תפלות שפך, כמה מכתבים כתב, כמה מודעות פרסם בעתונות המקומית ולכמה קונסוליות פנה, אף 'מסך הברזל' נותר אטום ולא שחרר בעבורו ולו רמז קל.

שנים רבות חלפו מאז. מאות רבות של תלמידים עברו בין כתלי המוסדות המפאָרים שהקים, כאשר את רבים מהם הוא מלווה במסירות עד לחתונתם. בינתיים קרס מסך הברזל, ושערי ברית המועצות נפתחו לרוחה. זיק של תקווה החל לפעם בלבו של ר' דוד, אף ארכו עוד מספר שנים עד ששם ועשה מעשה.

בהיותו כבן שמונים שנה, לאחר שהעביר את שרביט נהול המוסדות לבנו, הודיע ר' דוד הקשיש למשפחתו כי הוא קם

בגיל שמונים, וכנגד כל הסכויים, יצא ר' דוד כהן מ'קדימה', למסע חפושים קשה ומטלטל. קולות רבים נסו להניאו ממסע זה, הן מטעמים של חסר סכוי והן מטעם בריאותו הרופפת, אולם קול פנימי שפעם בקרבו דחף אותו להתעלם מאותם קולות, ולצאת למסע לא ידוע.

הכאב הנורא שלא הרפה ממנו ולו ליום אחד לא הותיר בפניו בררה. במשך כל השנים הרבות שחלפו הוא השקיע את כל כלו בעשייה מברכת למען מאות ילדי

הכאב הנורא שלא הרפה ממנו ולו ליום אחד לא הותיר בפניו בררה. במשך כל השנים הרבות שחלפו הוא השקיע את כל כלו בעשייה מברכת למען מאות ילדי ישראל במוסדות המפאָרים שהקים בעירה 'קדימה' שבשורן. אולם, מפעם לפעם שב והלם בו הכאב והזכיר לו כי יתכן מאד ששפירה'לה בכורתו עדין מחכה לו.

העיר טשורנוביץ באוקראינה

ישראל במוסדות המפאָרים שהקים בעירה 'קדימה' שבשורן. אולם, מפעם לפעם שב והלם בו הכאב והזכיר לו כי יתכן מאד ששפירה'לה בכורתו עדין מחכה לו.

את דמותה של שפירה'לה, התינתקת שובת הלב שנולדה לו ולרעייתו עליה השלום בימי מלחמת העולם השנייה, הוא לא יכול היה לשכח. ר' דוד, יליד רומניה, התגורר אז בעירה טשורנוביץ שבחבל בוקובינה, שהייתה נתונה אז תחת כבוש גרמני. הוא נשא בעצומה של המלחמה לאשה צדקת בת המקום. אולם אשורו לא נמשך זמן רב, משום שכמה חודשים לאחר הלידה נפטרה אשתו הצעירה והוא נותר לבדו עם התינתקת.

ברכת 'על אכילת מצה'

נסח הברכה

הראשונים נחלקו מהו נסח הברכה שמברכים על מצות מצה: הרמב"ן (פסחים ז א) סובר שנסח הברכה הוא "אשר קדשנו במצוותיו וצונו לאכל מצה", לפי שכל מצוה שאי אפשר לקימה על ידי שליח מברכים עליה בלשון "ל...", ואף מצות אכילת מצה אינה יכולה להתקיים על ידי שליח.

ואולם הרמב"ם (המץ ומצה ח ח) סובר שנסח הברכה הוא "על אכילת מצה", וכך נפסק להלכה (שו"ע או"ח תעה א). ה'חזק יעקב' (או"ח תלב ב) מבאר שלכך מברכים על מצוה זו בלשון "על", לפי שכך הוא לשון הפתוב העוסק בחיוב אכילת מצה: "על מצות ומררים יאכלהו".

כתב הרמב"ם (שם ו, ע"פ מגיד משנה' שם) שבזמן שביית המקדש היה קיים והיו כורכים פסח מצה ומרור ביחד, היו כוללים את מצות אכילת מצה ומצות אכילת מרור בברכה אחת, ומברכים כך: "אשר קדשנו במצוותיו וצונו על אכילת מצות ומרורים".

בהגדה מוזמן הבית שהתגלתה בגניזת קהיר, מובא נסח ברכה הכולל בתוכו אף הודאה על הגסים: "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם אשר קדשנו במצוותיו וצונו על אכילת מצה ומרור בלילה הזה, להזכיר גבורתו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שעשה גסים לאבותינו בזמן הזה, בעבור אברהם יצחק ויעקב, ברוך אתה ה' זוכר הברית" (הלילה הזה עמ' עו).

עמידה בעת אמירת הברכה

הבית יוסף (או"ח סי' ח) הביא בשם הירושלמי (אינו בירושלמי שלפנינו) שיש לברך את כל ברכות המצוות מעמד, ונחלקו הפוסקים בענין זה. יש הסוברים שאכן יש לברך את כל ברכות המצוות מעמד (מגן אברהם' שם ב; משנה ברורה' שם ב). ואולם יש החולקים וסוברים שרק מצוה שמקיימים אותה מעמד יש לברך עליה מעמד, ואולם ברכה המתקיימת בישיבה אפשר אף לברך עליה מישב, שדין הברכה כדין המצוה (פני יהושע' מגלה כא ב; ערוך השלחן' שם ג).

אף לשיטת הסוברים שיש לברך את כל ברכות המצוות מעמד, מכל מקום את ברכת 'על אכילת מצה' מברכים מישב, לפי שהכל מודים שמצוה שיש בקיימה הנאת הגוף, הרי היא כברכות הנהנין שצאמרות מישב (פרי מגדים' שם א"א ב; פתחה להלכות ברכות אות יח).

בגנת אמן

אמת שהקדוש ברוך הוא קדשנו במצוותיו וצונו לאכל מצה בליל ט"ו בניסן.

המצוה והברכה

מהפסוק המורה לאכל את קרבן הפסח: "על מצות ומררים" (במדבר ט יא) משמע לכאורה שאכילת מצה בליל הסדר נוהגת רק בזמן שקרבן פסח נוהג. לפיכך כתבה התורה בפסוק נפרד (שמות יב יח): "בערב תאכלו מצות" ללמדנו שמצות אכילת מצה נוהגת אף בזמן הזה, כשהיא נאכלת בפני עצמה (פסחים קז א).

כרבות ממצוות 'עשה', אף לפני קיום מצות אכילת מצה תקנו חכמים לברך 'ברכת המצוה'.

אף לדעת הסוברים שמלבד החיוב לאכל מצה הנוהג בליל הסדר בלבד, אף האוכל מצה בכל שבעת ימי החג מקיים מצוה (שו"ת חתם סופר' יורה דעה קצא בדעת החזקוני שמות יב יח; משנה ברורה' תעה מה בשם הגר"א), מכל מקום אין מברכים ברכת המצוה על אכילת מצה בכל שבעת ימי הפסח, לפי שאין מברכים על מצוה שאינה חובה (שו"ת חתם סופר' שם).

זמן הברכה

לפני אכילת מצה, כמו לפני כל אכילה, יש לברך ברכת הנהנין. נמצא שהאוכל מצת מצוה מברך טרם אכילתו שתי ברכות; ברכת 'המוציא' וברכת 'על אכילת מצה'. ברכת 'המוציא' קודמת לברכת 'על אכילת מצה' לפי שהיא שכיחה יותר, וכלל הוא בדינו (ברכות נא ב): "תדיר ושאינו תדיר - תדיר קודם" (אור זרוע' פסחים רנו; שו"ע או"ח תעה א).

בבואו לאכל מצה עומדות לפני בעל הבית שלוש מצות: העליונה והתחתונה שלמות, והאמצעית פרוסה. ברכת 'המוציא' וברכת 'על אכילת מצה' אינן נאמרות על אותה מצה, אלא אחת מהן נאמרת על המצה העליונה השלמה, והשניה נאמרת על האמצעית הפרושה. נחלקו הראשונים על איזו מצה נאמרת כל אחת מהברכות, ולפיכך בעת שמברך את שתי הברכות צריך להחזיק ביזו הן את המצה העליונה והן את המצה האמצעית (שו"ע שם; באור הלכה' שם).

מיד לאחר שברך את שתי הברכות, צריך לאכל מהמצה העליונה והאמצעית בבת אחת, שלא יהיה הפסק בין ברכת 'על אכילת מצה' לאכילת מצת המצוה, ובין ברכת 'המוציא' לאכילת מצת המוציא (שו"ע שם; משנה ברורה' שם ח).

יש ראשונים הסוברים שאין מקיימים את מצות אכילת מצה במצה הנאכלת בתחלת הסעודה, כי אם באכילת מצת האפיקומן בסוף הסעודה (רש"י ורשב"ם פסחים קט ב ד"ה אין מפטירין). לשיטתם צריך לכוון בשעת הברכה על אכילת האפיקומן שבה מתקיימת המצוה (שער הציון' תעז ד).

הזוכה בהגלה שהתקיימה בין שולחי התשובות לשאלה שהופיעה בעלון פרשת שמיני הוא הבה"ח שמעון עזני מבית שמש

קבל נא על עצמך להשכים בכל בקר כדי שתוכל להמתין ולשמע ברכות השחר מפי המתפללים ולענות אחריהם אמן ובכך תזכה ותזכה את שאר המתפללים להתפלל ב'עת רצון'.

אם נשאכם לבכם להקדים ולבוא עשר דקות לפני תחלת התפלה כדי להשלים את ברכות המתפללים בעניית אמן אחר ברכות השחר, נא הרשמו בטלפון 03-91-71-91 בימים א'-ה', בין השעות 20:00-22:00.

בין הנרשמים תערו הגרלה על

6 מלגות בסך \$500 כל אחת.

הודעה תעבר לאזנים, ושמותיהם יפרסמו בקו הטלפון.

ההגלה הראשונה תקיים א"ה ביום שני ב' באיר תשכ"ב. ההרשמה להגלה היא עד יום לפני ההגלה.

"ואני תפילתי... עת רצון"

יהודי יקר!

מדי בקר לפני התפלה, באמירת: "ואני תפילתי לך ה' עת רצון" אתה מבקש ששעת התפלה תהיה בעבורך עת רצון מלפני ה'. הנה לך עצת טובה מבית מדרשו של אדוננו הרשב"י שתסייע למשאלות לבך להתקבל, ואלו דבריו בספר הזוהר (וילך רפה ב):

"וכד ישראל לתתא משמין לאתבא אמן [כאשר ישראל בעולם הזה מתחננים לשמיעת ברכה מפי המברך, כדי לענות אמן] לכונא לבייהו כמה דאצטריר [וכדי לכוון לבם בעניית אמן כראוי] כמה פתחין דברכאן פתיחן ליה לעילא [כמה פתחי ברכות נפתחים להם למעלה], כמה טבאן משתכחין בכולהו עלמין [כמה טובות נמצאים בכל העולמות], כמה חדו בכולא [כמה שמחה יש בכל מקום]..."

לומר ברכות השחר בבית הנסות

כתב ה'סוד ושרש העבודה' (שער האשמרת פרק י): "ברכות השחר... טוב לסדרם בבית הנסות עם שאר התפלה, כדי שיענו אחרים אמן אחר ברכותיו, כי מה מאד גדולה מעלת הברכה כשענוין אחרים אמן".

אף האדמו"ר רבי צבי הירש מזידיטשוב בעל ה'עטרת צבי' כתב כי נכון לומר ברכות השחר בבית הנסות, שכן כן יכול כל אדם לברך באזני רעהו כדי שישלים את ברכותיו בעגות אמן, לפי "שברכה בלא אמן הנה פלג גופא" (פרי קדש הלולים' שער הברכות פ"ד).

מנהג ה'פעל שים טוב'

האדמו"ר רבי אליעזר צבי מקומרנא כותב (הקדמת 'אור עינים' ח"ב פ"ל כא) כי על כל אדם מישראל, ובפרט מי שהוא פעל נפש יקרה" לומר את 'ברכות השחר' בבית הנסות, כדי לזכות את ישראל בעגות אמן. והוא מוסיף ומעיד כי אף ה'פעל שים טוב' נהג כן.

'בטלן' בגימטריה 'אמן'

ידועה היא תקנת חכמים (מגלה ג) כי בכל עיר חבים להמצא עשרה 'בטלנים' - אנשים הבטלים מפולאכתם ומצויים תמיד בבית הנסות. במסכת ברכות (ו ב) הובאה סבת הדבר: "בשעה שהקדוש ברוך הוא בא בבית הנסות ולא מצא בה עשרה, מיד הוא כועס..."

כתב רבי צבי הירש הורוביץ, רבה של פרנקפורט ובנו של בעל ה'הפלאה', כי תפקידם של אותם 'עשרה בטלנים' אינו מסתכם רק בעסוקים בתורה ובתפלה, אלא אף בכך שהם עונים 'אמן' אחר המברכים בבית הנסות. וסימנך: 'בטלן' בגימטריה 'אמן' ('לחמי תודה' תוכחה יום א' דסליחות).

לכבוד חברי המערכת הנפלאה של עלון 'וכל מאמינים',

שלום וברכה מאלקי המערכה,

לאחרונה הייתי בשבת קדש בבית מדרשו של הגה"צ רבי ישראל זושא הלוי הורוביץ שליט"א, רב אב"ד קהלות החסידים - אלעד, וראיתי שנהגו שם מנהג נפלא לחזק אמירת ברכות ועגות אמן עליהן. כאשר במשך סעדה שלישית כל אחד מברך על הגפן בקול רם בתורו, וכלם עונים אמן אחריו. כך במשך רבע שעה זכו המשתתפים באמונים לרב. חשבתי שמנהג זה הוא רעיון נפלא שראוי לפרסמו שיזכו בעוד מקומות לנהג כן, ובצעם אפשר לנהג כן בכל הזדמנות שמתאפשר צבור או בני משפחה, וכך ירויחו אמונים רבים בקלות.

בברכת כהנים באהבה פעתירת, גמליאל הכהן רבינוביץ, מח"ס 'גם אני אוֹדך' ופרדס יוסף החדש' על המועדים.

נתן לשלח מכתבים
לפקס שמספרו 08-9746102
או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

צדיק באמונתו

אמן וברכות במשנת בעל ההלוא

מדור מרחב

בשמיעת הברכות משלמים מאה ברכות

עוד כתב רבנו (שם קד) כי בשמיעת ברכות בכונה ובעגות אמן עליהן משלמים את חובת אמירת מאה ברכות ביום, ואלו דבריו: "חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום, וסוד מאה ברכות גדול ועצום, על כן צריך האדם להיות נזהר בהם. ולא בברכותיו לבד, אלא אפילו כששומע ברכה שצריך לכוון בה, ולענות בה אמן בכל כחו, כי אולי יהיה חסר ממאה ברכות, או אפילו יהיה מברך מאה ברכות, אולי יהיה חסר פננה. וכשהוא שומע ברכות בכונה, עולה לו גם כן לטובה ולברכה, וכן עגות האמן עולה לו".

מצוה גוררת מצוה

רבנו (שם קה) מוסיף וכותב כי על כל אדם ללמד את בני ביתו לברך כל ברכה בקול רם, משתי סבות: א. הקול מעורר הפננה, והמברך בקול מתעורר לכוון בברכתו. ב. על ידי שמברך בקול מזכה המברך את הסובבים לעגות אמן, ונמצא שמצות הברכה גוררת אחריה את מצות עגות אמן.

זה (שם פ): "כי העליונים והתחתונים בכלל, תלויים במלת אמן, והיא עקר ושרש ויסוד מוסד לכל העולמות כלם".

אין חקר לגדלתה

על רום מעלתה של עגות אמן כתב רבנו (שם פא) כך: "הלשון מרגל בפוסקים ובספרי המקבלים: גדול העונה יותר מן המברך [כונתו לומר שאף שבמסכת ברכות נג ב, מצאנו שיש החולקים על כלל זה וסוברים שהמברך גדול מן העונה, בפוסקים ובספרי המקבלים נקטו כדעת הסובר שהעונה אמן גדול מן המברך]. כן הוא האמת שאמן גדול מצד עצמו, ולגדלתו אין חקר..." (שם פא).

העונה אמן כהלכה משפיע שפע רב

עוד מפליג רבנו (שם) בשגב מעלת עגות אמן, ואלו דבריו: "ומי שמכוון לכל ברכה וברכה היוצאת מפי המברך ועונה אמן בכונה פדונו, גורם למעלה קדשה הרבה מאד, ושפע רב טוב לכל העולמות. כי הוא פותח המקור העליון מקור מים חיים, כמו שפוחת המעין להשקות לכל הצריכים השקאה, והקול יורד בשמים ממעל, ומודיע שכל זה הטוב והשמחה גרם פלוני זה, עבד המלך הקדוש".

ה'של"ה הקדוש י"א בניסן ש"ז

רבנו ישעיה הלוי הורוויץ נולד בעיר פראג בשנת ש"ח. בבחרותו למד תורה מפי רבי שלמה מקראקא, המכונה המהרש"ל השני, ומפי המהר"ם מלובלין ובעל הסמ"ע. במשך כעשרים שנה כהן כרב בקהלות חשבוט באירופה, ובשנת שעה חזר לפראג עיר הולדתו, והחל לכהן בה כרב. בשנים הראשונות כהן לצד בעל ה'פלי יקר', ועם פטירת ה'פלי יקר' בשנת ש"ט, כהן כרבה היחיד של קהלת פראג המעטירה.

בשנת שפ"א עזב רבנו את פראג ועלה לירושלים, שם התמנה לאב"ד של הקהלה האשכנזית בעיר בירושלים סיים לכתב את ספרו הידוע 'שני לוחות הברית'. עקב הצקות מצד הפחה הטורקי נמלט רבנו לטבריה, בה נפטר ב"א בניסן ש"צ. הובא לקבורה בטבריה, סמוך לציינו של רבן יוחנן בן זכאי, בחצר קבורת הרמב"ם.

יסוד כל העולמות

בספרו 'שני לוחות הברית' (מסכת תמיד פ-פג) מאריך רבנו לתאר את שגב מעלתה של מצות עגות אמן ואת השפע הרב שיוצא בעקבות ההקפדה על קיומה. להלן דבריו מרטיטים שכתב רבנו בענין